

Schriftlicht

HEER, onze Heer, hoe machtig is uw trouw!

J.L. Beuving

HEER, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde.

Psalm 8:2 en 10

Jezus ... met eer en luister gekroond.

Hebreeën 2:9

Psalm 8 zit vol geloofsblijdschap. Het is een lofpsalm vol blijde verwondering over de HERE God. Maar hoe zit het met christelijke geloofsblijdschap? Moet je daarvoor in de stemming zijn? Of hangt dat af van de omstandigheden? En kunnen we wel de HERE prijzen als het goed met ons gaat? Maar verdwijnt natuurlijk de lof uit ons hart en uit onze mond, als het kwaad toeslaat? Hoe duurzaam is christelijke geloofsblijdschap? Met het oog op zulke vragen is Psalm 8 een leerzame psalm.

Uw machtige naam

Een van de vele goede kanten van de NBV is de drastische vermindering van het aantal opschriften. Alleen al in het boek van de Psalmen zijn dat er 150 minder. Boven Psalm 8 lezen we nu niet langer dat deze psalm zou gaan over ‘de mens, de kroon der schepping Gods’. Gelukkig maar, want met dat opschrift wordt de hoofdgedachte van deze psalm toch niet getroffen.

Het kan niet missen wat de hoofdgedachte wel is. Die wordt aangegeven door middel van een zgn. inclusie: de psalm staat ingesloten tussen de verzen 2 en 10, die precies gelijk zijn. ‘HEER, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde.’ Dat is de hoofdgedachte van deze psalm. In Psalm 8 bezingt David niet de majesteit van de mens, maar de majesteit van God. Hij heeft een machtige naam. Omdat Hij God is, en niemand anders. Wat we over Hem mogen weten, brengt ons onder de indruk. Waarom *precies* noemt David Gods naam zo machtig? Oftewel: wat is de hoofdinhoud van de verzen 3 t/m 9?

Lichtjaren

De lof van deze psalm is geboren in de nacht. In vers 4 gaat het niet over de zon, maar wel over de maan en de sterren. Daar lezen we iets tamelijk herkenbaars. Als je in een heldere nacht naar de sterrenhemel staat te kijken. Je zoekt Orion, de Grote Beer, de Poolster. Je bekijkt het firmament met aandacht. En je weet: al die fonkelende lichtpuntjes lijken klein. Maar dat is alleen maar, omdat die sterren zo enorm ver weg zijn. Afstanden die gemeten worden in lichtjaren. In werkelijkheid zijn de hemellichamen vaak immens groot. Als je opkijkt naar het mysterieuze heelal, de onbegrijpelijke wereld van de Pleiaden en de Perseïden, vol miljoenen sterren, sterrenbeelden, sterrenstelsels, de onmetelijke wereld van witte dwergen en rode reuzen, quasars, pulsars, supernova’s, zwarte gaten, wat voel je je dan klein. ‘Zie ik de hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren door u daar bevestigd, wat is dan de sterveling...?’

Toch zegt David niet dat het *heelal* zo groot is. Hij zegt dat *God* groot is. De God die dat immense heelal heeft geschapen. De hemel is uw hemel, het werk van uw vingers, HEER!

Vergeleken bij het heelal voel je je al onmetelijk klein. Hoe voel je je dan vergeleken bij de Schepper, die dat onmetelijke heelal tot aanzijn heeft geroepen? Daar staat je verstand bij stil. De grootheid van God is niet te begrijpen. Is ook niet te overdrijven. Maar die grootheid van God is wel te zien. Gods immense scheppersmajesteit is elke dag te zien, elke nacht. Als het licht van maan en sterren ons bereikt.

Onderkoning

Het onbegrijpelijkste van alles is, dat die onbevattelijk grote God de nietige mens aanziet, dat Hij naar hem omziet, hem gedenkt. En hoe doet God dat? Dat wordt ingevuld in de verzen 6 t/m 9. De Schepper gaf aan de mens een bijzondere plaats in de schepping. De mens is nietig klein onder de hemel, een speldenprikje in het heelal, maar machtig op aarde. God is de Hemelkoning. Maar Hij maakte de mens tot onderkoning. Hij maakte de mens 'bijna een god', zegt David zelfs. Hij schiep de mens naar zijn beeld immers, om hem te laten heersen over de schepping: 'Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over alle dieren die over de aarde rondkruipen' (Gen. 1:26-28). Dat is het fantastische van God, zegt David hier. Dat Hij die kleine mens zo'n koninklijke positie heeft gegeven in de schepping. Zo was het met Adam en Eva in het paradijs. Maar zo is het nóg. Niet de olifanten zijn de baas of de leeuwen, hoewel die sterker zijn dan mensen, maar de mens is de baas in de schepping. Wat een enorme eer gaf God de mens!

Zo leert Psalm 8 ons de HERE te loven. Als de Schepper, die mensen heeft aangesteld als zijn medewerkers in de schepping. Om namens Hem en in zijn dienst de aarde te beheren. Een grote God, die kleine mensen haast op zijn niveau tilt, door ze zo'n machtspositie te geven. Dat is toch werkelijk wel iets om van onder de indruk te raken. De Almachtige, die zo met kleine mensen omgaat! Zouden we Hem hier niet eerbiedig om kunnen prijzen? Zo kan toch ook in ons hart de lof geboren worden?

Oogkleppen?

Maar hoe duurzaam is dan die lof? Hoe duurzaam is christelijke geloofsblijdschap? Er wordt wel gezegd dat echte geloofsblijdschap een onverwoestbare kwaliteit bezit. Maar is dat echt zo? Of moet je daarvoor misschien oogkleppen opzetten? Je blik maar beperken tot de mooie en goede dingen, en daar de HERE voor danken en prijzen? En dan ondertussen dus eigenlijk geen plek kunnen geven aan tegenspoed en narigheid, omdat daar de lof bij verstomt? Zulke vragen komen ook op bij de overweging van Psalm 8. Want wat hier wordt neergezet, is zacht gezegd nogal eenzijdig. God wordt geprezen, omdat Hij de mens zo'n prachtige positie heeft gegeven. Dat is natuurlijk wel waar, maar daar is toch niet alles mee gezegd. Het lijkt wel alsof David de mens alleen bekijkt tegen de achtergrond van Genesis 1 en 2. Maar je kunt toch niet net doen alsof Genesis 3 niet gepasseerd is?

Want probeer het nu eens op jezelf toe te passen. De mens, met heerlijkheid en luister gekroond: ben jij dat? Ja, vergeleken met de dierenwereld bijvoorbeeld heeft de mens de leiding in handen. Maar ben je nu werkelijk zo'n luisterrijk en eervol wezen? Waarom moet je dan kleren aan om je schaamte te bedekken? Het lijkt wel alsof David hier de werkelijkheid door een behoorlijk zonnige bril bekijkt. En levert dat niet een eenzijdig, al te rooskleurig beeld op? Er zijn toch genoeg voorbeelden voorhanden van een mensheid die zo luisterrijk en glorieus niet is. Alle mensen moeten sterven. Hoe ontluisterend kan een sterfbed niet zijn? De met vliegen overdekte hongerende en dorstige Afrikaan: vol heerlijkheid en luister? De angstige mens in de wachtkamer van de tandarts of de geërgerde mens in een lange file: bijna

goddelijk? De kankerpatiënt die zienderogen vermagert: gekroond met glorie en eer? Over wie gaat dit eigenlijk?

Machtsmisbruik

‘U hebt hem toevertrouwd het werk van uw handen en alles aan zijn voeten gelegd.’ De schepping aan onze voeten? Wat denk je van het mugje in de slaapkamer: wie heerst daar eigenlijk over wie? Wie houdt wie uit de slaap? De mens-onderkoning, die met een opgevouwen krant of met een vliegenmepper achter een mugje aanzit. Vindt u het een luisterrijk beeld? Oké, als ten slotte het mugje een bloedvlekje op het behang is geworden, dan is wel duidelijk wie de baas was en wie er aan het kortste eind trok. Maar sterk is het toch niet, het soort heersen dat bestaat bij de gratie van geweld en doodslag. Over wie gaat dit eigenlijk? Wie is die luisterrijke mens?

U hebt alles aan zijn voeten gelegd. Maar die voeten zijn vaak vertrapende voeten. Die dood maken wat leefde, die kapot maken wat mooi was. De mens heerst over de schepping. Het is waar. De gigantische technologische ontwikkelingen uit het industriële en computertijdperk maken zeer duidelijk hoe ver de macht van de mensheid strekt. Dat heeft de mens *in* het verre heelal gebracht, tussen de sterren, met raketten en ruimteveren. De mens heerst over aardappels en silicium, waarvan chips worden gemaakt. Over de aardolie, waaruit de meest fantastische kunststoffen worden gefabriceerd.

Maar als we de heerschappij van de mens onder de loep nemen, valt ook wat anders op. Hoogontwikkelde petrochemische industrie, maar de bodem van het olievat is in zicht geraakt. Wat doet ‘onderkoning mens’ met de schepping? Veel goeds en moois. Maar ook veel slechts en lelijks. De schade die de mens aan de schepping toebrengt, gaat van luchtvervuiling via zure regen tot de ontbossing van complete regenwouden. Niet de olifanten of de leeuwen hebben gaten in de ozonlaag veroorzaakt, het smelten van de poolkappen. Onderkoning mens heeft de ene diersoort na de andere laten uitsterven. Zelfs stammen en volken onder de eigen soortgenoten, medemensen als aboriginals, indianen en Joden: vervolgd en vrijwel uitgeroeid. De mens, een luisterrijk wezen? De slachtoffers zijn het niet. De daders ook niet. Over wie gaat het eigenlijk in Psalm 8?

Zo rijzen er vele vraagtekens. Er valt een daverend gat in. Van heel die mooie psalm lijkt niets over te blijven. De rafels hangen eraan. Alles aan onze voeten? *Alles*? Dat is zeker dichtertelijke overdrijving... Niet alles natuurlijk. Mensen kunnen vissen vangen. Maar vissen kunnen ook mensen vangen! Regeren? Over haaien en barracuda's? Mensen kunnen vissen vangen, maar meestal alleen met veel kunst- en vliegwerk. Hebt u wel eens gehoord over een mens die de vissen zo het net in kan sturen? Gekroond met glans en glorie: over wie gaat dat eigenlijk?

Verschoten mantel

Gaat Psalm 8 wel over ‘de mensheid’? Ja, een beetje wel. Maar toch ook niet. Wie is die mens, die koninklijke allure in zich heeft, volgens het plan van God. Maar o, wat is hij nietig! Een godenzoon is hij, maar ook een sterveling! Geboren om te sterven. Een mens die in wezen een koning is, maar ziet hij er werkelijk uit als een koning? In zijn gedrag, in zijn uiterlijk? Het koningskleed dat hij draagt, is een verschoten mantel. Wie is die mens, die werkelijk zeggen kan: ‘Alles hebt u onder mijn voeten gelegd! Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde...’? Als we aan die verschoten mantel nog een doornenkroon toevoegen, herkent u hem dan?

Precies! Psalm 8 gaat dus ook over de Here Jezus Christus: de mens bij uitstek. Niemand méér mens dan Hij: mens zoals God bedoelde. Geen mens zo goddelijk als Hij! En zo komen we het in Hebreëen 2 zomaar tegen. De schrijver zegt het daar ronduit. Hij zet precies het vraagteken bij Psalm 8, dat ik hierboven onder woorden bracht. Die eer en luister van de mens in Psalm 8? Daar zien we niet zoveel van. ‘Alle dingen hem onderworpen?’ Niet echt. Dat is immers na de zondeval in Genesis 3 niet meer in volle omvang van toepassing. God heeft de gevallen mens wel onderkoning laten blijven. Niet de olifanten of de leeuwen zijn benoemd tot zetbaas over de schepping. Maar de mens is wel een onderkoning geworden met een verschoten koningsmantel en een zwaar beschadigde kroon. Eén mugje prikt dwars door de menselijke luister heen. De luisterrijke positie die Psalm 8 bezingt, geldt niet meer ongeschonden van de mensheid. Maar, zegt Hebreëen 2, het geldt toch van één mens: Jezus Christus. Hij is met eer en luister gekroond.

Perspectief

En zet het nou 'es op een rijtje, die Psalm 8. Een lofpsalm, vol verwondering over de HERE God. Maar ook met die vraagtekens erbij, het gat dat erin zit, omdat het toch lang niet klopt. Dat gat heeft precies de vorm en de omvang van het evangelie van Christus. Wat in Psalm 8 dichterlijke overdrijving lijkt, of al te zonnige eenzijdigheid, dat heeft in het geheel van de bijbel *profetische zeggingskracht*. Er zit een perspectief in verpakt op de Here Christus. Het perspectief op zijn heerlijkheid, zijn majesteit: Koning van Gods koninkrijk. Alles heeft God onder *zijn* voeten gelegd.

En nu herhalen we nog eens (want Psalm 8 leert ons de HERE loven): ‘HEER, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde!’ Kijk, nu ben je er pas echt. Bij de precieze reden waarom Gods naam zo machtig en lofwaardig is. God gaf aan de mens een hoge plaats in de schepping. Maar toen de mens ontrouw werd en in zonde viel, toen is de Schepper *trouw* gebleven. Hij liet de mens zijn plaats als heerser in de schepping behouden en brak de geschiedenis niet af. Dat een David in zijn tijd en dat wij in onze tijd de realiteit daarvan meemaken, dat spreekt in één woord van deze trouw van God. God wil de mens zijn plek en waardigheid niet afnemen. Hij wil hem die juist teruggeven en tot alle ongeschondenheid herstellen. Daarom zond Hij zijn Zoon, onze Here Christus, om ons met Hem te verzoenen. En Christus wil het in ons herstellen, door zijn Geest: het beeld van God. En eenmaal zullen al Gods kinderen met Christus als koningen heersen op de nieuwe aarde (HC zd. 12). Uiteindelijk is dat wat hier bezongen wordt. Hoe voor eeuwig heerlijk het leven is vanwege de trouw van God. Zo leert Psalm 8 ons de HERE te loven. De almachtige Schepper, die zijn eigen Zoon gaf, om onze Verlosser te zijn. Psalm 8 lijkt eenzijdig of al te rooskleurig, totdat je er dit evangelie van Gods trouw in ontdekt.

En zo wordt ook duidelijk hoe duurzaam de lof op Gods naam is. Hoe duurzaam en onverwoestbaar christelijke geloofsblijdschap mag zijn. Dat is *pertinent* geen blijdschap die bestaat bij de gratie van oogkleppen. Maar dat is een blijdschap die zijn onwrikbare basis vindt in deze trouw van God, die Hij in Christus openbaarde. Duurzaam is de lof van Gods kinderen. Omdat Hij er is, die hun het leven geeft en blijft geven, de adem in de keel, de Geest in het hart, leven tot in eeuwigheid. Zo duurzaam!